

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ - ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Χ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ

ΤΗΝΟΣ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

1899-1970

POST CARDS
CARTES POSTALES

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΗΜΟΥ ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ

Χρυσός χορηγός

TinosBeach

HOTEL | TINOS | GREECE

Αργυρός χορηγός

 COMMERCIAL value

Υδατογραφία εσωφύλλων:

Άποψη της πόλης του Αγίου Νικολάου στο νησί της Τήνου στις 6 Ιουλίου 1804.

Από το περιηγητικό ταξίδι του κόμη Carl Von Rechberg (1775-1847) στο αρχιπέλαγος,

στην Κωνσταντινούπολη και στην Ελλάδα στα 1804 και 1805 με την συνοδεία πολλών καλλιτεχνών.

Από το αναμνηστικό λεύκωμα Das Griechenland – Album des Grafen Karl von Rechberg 1804 – 1805,
im Deutschen Archaologischen Institut zu Berlin.

Verlag der wolfsbergdrucke, Zurich 1974.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ - ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Χ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ

ΤΗΝΟΣ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ
1899-1970

POST CARDS
1899-1970

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΗΜΟΥ ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ:

graphic
Cent
δημιουργίες
ΠΑΛΑΜΑΡΗΣ Α.Ε.

Καρτ-ποστάλ εξωφύλλου:
Έκδοση Γ. Ορειάνου, 1905

Οι ταχυδρομικές κάρτες του λευκώματος προέρχονται από τις συλλογές των Κωνσταντίνου Π. Καλαϊτζίδη και Αριστείδη Χ. Κοντογεώργη.

Οι ταχυδρομικές κάρτες των σελίδων 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188 και 189 παραχωρήθηκαν ευγενώς από την Ιερά Μονή Κεχροβουνίου Τήνου, των σελίδων 37, 69, 166 και 224 από τον Στρατή Γ. Φιλιππότη, των σελίδων 150, 151, 152, 153, 155, 159 και 164 από τον Μιχάλη Λιαρούτσο, των σελίδων 128 και 130 από τον Γιώργο Π. Βιδάλη, της σελίδας 191 από τον π. Μάρκο Φώσκολο, της σελίδας 177 από την Ευαγγελία Κοντογεώργη-Κορνάρου και των σελίδων 211 και 213 από τον Χριστόφορο Ν. Κορνάρο.

Παραγωγή

Σχεδίαση & Επιμέλεια: Χάρης Δημολιάτης

ISBN 960-87362-2-6

Copyright © 2007

Κωνσταντίνος Π. Καλαϊτζίδης (e-mail: kalakost@otenet.gr)
Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης (e-mail: kontogeorgis@hotmail.com)

ΕΚΔΟΣΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ
ΕΙΝΑΡΑ, 842 00 ΤΗΝΟΣ
Τηλ. 22830 51814, 22830 51801-4
e-mail: exombourgo@thn.forthnet.gr

Στις κόρες μας
Ειρήνη, Κατερίνα και Ευαγγελία

Πρόλογος

Ο Δήμος Εξωμβούργου Τήνου, διατηρώντας σταθερή την πορεία του στον πολιτιστικό τομέα και με μοναδικό σκοπό την πρόοδο και την ανάπτυξη τόσο του Δήμου, όσο και του νησιού μας συνολικά, ενεργοποιεί για μια φορά ακόμη την Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου και προβαίνει σε μια νέα καινοτόμο και πρωτότυπη για τα τοπικά χρονικά εκδοτική προσπάθεια, την 5η κατά σειρά, που έχει να κάνει με την καλαίσθητη προβολή και παρουσίαση όσων ταχυδρομικών καρτών εκδόθηκαν, κυκλοφόρησαν και ταχυδρομήθηκαν μεταξύ των ετών 1899 και 1970, με θέμα το νησί μας.

Ανέκαθεν ο άνθρωπος διαμορφώνει το σήμερα με βάση τις εμπειρίες που αντλεί από το χθες και επειδή αυτό αποτελεί βασικό κανόνα στην ζωή του ανθρώπου, θελήσαμε να δείξουμε το χθες του τόπου μας ώστε συγκρίνοντάς το με το σήμερα να προσπαθήσουμε όλοι μαζί να διαφυλάξουμε ότι συνεχίζει να υφίσταται και είναι στολίδι για το νησί μας.

Η έκδοση αυτή έχει ως στόχο να παρουσιάσει ολοκληρωμένα και ανάγλυφα την Τήνο του χθες, όπως την κατέγραψε ο φωτογραφικός φακός της τότε εποχής, για τις επαγγελματικές ανάγκες της τότε τουριστικής αγοράς. Είναι μια εκδοτική προσπάθεια που έρχεται να στηρίξει την αναπτυσσόμενη σήμερα Τήνο, προκειμένου να διαφυλάξει την ιστορία της και το παρελθόν της. Αφορά κάθε Τηνιακό και κάθε άνθρωπο που αγαπά την Τήνο και αναζητά να επαναπροσδιορίσει τη σχέση του με το παρελθόν της, ώστε να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή, ποιος είναι ο τόπος, που στέκεται και που πηγαίνει.

Με την έκδοση αυτή που κρατάτε σήμερα στα χέρια σας, θελήσαμε να βγάλουμε στην επιφάνεια εικόνες του παρελθόντος, στιγμές και άγνωστες πτυχές του τόπου μας, γιατί ένας ολόκληρος κόσμος που έχει πολλά να μας πει έχει ήδη σχεδόν χαθεί και χάνεται κάθε μέρα.

Η διάσωση αλλά και η συγκέντρωση όλου αυτού του ιστορικού αποθέματος είναι τόλμημα που επιβεβαιώνει τον ανεπτυγμένο πολιτισμό μας, ενώ ταυτόχρονα δείχνει τον δρόμο εκείνο που οδηγεί με ακρίβεια στην σημερινή γνωστή - άγνωστη Τήνο.

Είναι σαφές ότι υπάρχουν οι απαιτούμενες υποδομές ώστε η Τήνος να συνεχίσει να είναι ένας δημοφιλής, φιλόξενος, τουριστικός προορισμός και τούτο ακριβώς διατρανώνει το νέο μας προσεγμένο λεύκωμα, με φωτογραφικό υλικό του τόπου μας, που ενώ ήδη έχει ταξιδέψει ταχυδρομικά στα πέρατα του κόσμου, συγκεντρώθηκε σε μια έκδοση για να αναμολχέσει μνήμες στους παλιότερους και νοσταλγία στους νεότερους από μας, που ζούμε πάνω σ' αυτόν τον βράχο του Αιγαιοπελαγίτικου συμπλέγματος.

Για όλα αυτά πρέπει να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνεισέφεραν με κάθε τρόπο και ειδικότερα τον άριστο συνεργάτη στις εκάστοτε εκδόσεις μας, Αριστείδη Κοντογεώργη, τον νέο μας συνεργάτη Κωνσταντίνο Καλαϊτζίδη, την ΠΑΛΑΜΑΡΗΣ ΑΕ για την παραγωγή της έκδοσης, τον Χάρη Δημολιάτη για την σχεδίαση και την επιμέλειά της, τον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο της Δημοτικής Επιχείρησης του Δήμου μας και φυσικά τους χορηγούς μας Θανάση Μαρτίνο και Δημήτρη Βιδάλη, η οικονομική χορηγία των οποίων συνετέλεσε στην πραγματοποίηση αυτής της έκδοσης.

Παναγιώτης Κροντηράς
Δήμαρχος Εξωμβούργου Τήνου

Εισαγωγή

Συναντηθήκαμε την κατάλληλη στιγμή. Συζητήσαμε και καταλάβαμε ότι θα μπορούσαμε μαζί να καταφέρουμε ό,τι καθένας από μόνος του σκεφτόταν να πραγματοποιήσει μέσα στη χρονιά. Δεν δυσκολευτήκαμε να συνεννοηθούμε και στο τέλος της πρώτης συνάντησής μας δώσαμε τα χέρια, σίγουροι ότι, αυτό που είχαμε στο μυαλό μας, θα μπορούσε να γίνει ένα λεύκωμα που θα αναδείκνυε μέσα από εικόνες μοναδικές, ένα κομμάτι της νεότερης ιστορίας της Τήνου. Το υλικό των ταχυδρομικών καρτών – καρτ ποστάλ του καθενός μας, συμπλήρωνε το υλικό του άλλου και οι γνώσεις μας στο αντικείμενο της ιστορίας των ταχυδρομικών καρτών και της φωτογραφίας, που αφορούν στο νησί μας, επίσης συμπλήρωναν τα κενά που είχε καθένας μας ξεχωριστά. Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Εξαμβούργου Τήνου ανταποκρίθηκε αμέσως και μας εξουσιοδότησε να επωφεληθούμε της μοναδικής για την Τήνο ευκαιρίας να αναδείξουμε το ξεχασμένο υλικό των ταχυδρομικών καρτών καθώς και την ιστορία των πρώτων εκδοτών τους.

Οι εικονογραφημένες ταχυδρομικές κάρτες – καρτ ποστάλ, εμφανίστηκαν στα ευρωπαϊκά ταχυδρομεία στα τέλη του 1869. Αμέσως τυπώνονται εκατοντάδες θέματα με τοπία, πόλεις, χωριά, κτήρια, εκκλησίες, θρησκευτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, επαγγελματικές δραστηριότητες και πολλά άλλα. Λόγω της ελκυστικής εικονογράφησης τους και του φθηνού κόστους αγοράς και ταχυδρόμησής τους έγιναν η μόδα της εποχής σε ολόκληρο τον κόσμο. Εκατομμύρια άνθρωποι άρχισαν να αλληλογραφούν καθημερινά, στέλνοντας καρτ ποστάλ στους δικούς τους και παράλληλα κάποιοι ξεκίνησαν να τα μαζεύουν θεματικά και να δημιουργούν τις πρώτες συλλογές. Χρυσή εποχή των καρτ ποστάλ, θεωρείται η περίοδος 1900-1920. Στην Ελλάδα οι πρώτες καρτ ποστάλ εμφανίζονται στα 1895. Έλληνες και ξένοι εκδότες ξεκίνησαν στην Αθήνα την νέα κερδοφόρα εμπορική δραστηριότητα της παραγωγής των καρτ-ποστάλ. Ακολούθησαν πολλοί νέοι εκδότες σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδος, με χαρακτηριστικότερες την Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Κέρκυρα, Ηράκλειο, Βόλο και Ερμούπολη Σύρου.

Για την Τήνο, τα πρώτα θέματα που κυκλοφόρησαν σε καρτ ποστάλ είναι το «ENΘΥΜION ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ» του εκδότη Rudolf Rohrer, Photograph, Athen, με την άποψη της πόλης πριν την οικοδόμηση του 1ου Δημοτικού Σχολείου, μία κάρτα που ανήκει στους λεγόμενους προδρόμους των καρτ ποστάλ της Ελλάδος, εκτυπωμένη πριν από το 1900 και η «Γενική άποψις Τήνου Vue de Tinos (Grece)» του πρώτου τοπικού εκδότη καρτ ποστάλ, Μάρκου Ι. Κρικελλή, με την άποψη του λιμανιού φωτογραφημένη την ίδια περίπου χρονική περίοδο με την προηγούμενη κάρτα. Την εποχή 1900-1915 αρχίζουν τα πρώτα

προβλήματα με τις διαδοχικές ανατυπώσεις των ίδιων ακριβώς θεμάτων - φωτογραφικών κλισέ - από όλους τους σχετικούς με την Τήνο εκδότες.

Παράλληλα όμως με την εκδοτική επανάληψη των θεμάτων, οι εκδότες παρασύρονται από το γρήγορο και εύκολο κέρδος που απέφεραν οι πωλήσεις των καρτ ποστάλ και πέρασαν σε δεύτερη προτεραιότητα την ποιότητα των εκτυπώσεων, αλλά και την επιλογή του σωστού χαρτιού. Έτσι παρατηρείται συχνά το φαινόμενο, μια ωραία κάρτα να ξανατυπώνεται ύστερα από αρκετά χρόνια από άλλον εκδότη, υποδεέστερη ποιοτικά της πρώτης και καταχωρημένη στην έκδοση μίας νέας δικής του σειράς. Στο λεύκωμα θα παρατηρήσετε πολλές ανατυπώσεις θεμάτων από τους ίδιους, αλλά και από διαφορετικούς εκδότες, σε σημείο που αναγκαστήκαμε να επιλέξουμε πολύ προσεκτικά τις καλύτερες και αντιπροσωπευτικότερες για τον καθένα από αυτούς. Αξίζει να επισημάνουμε ότι σε πολλές κάρτες δεν αναγράφονται τα ονόματα των εκδοτών ή οι εμπορικές επωνυμίες τους, μπορούμε όμως να συμπεράνουμε τον εκδότη τους από τα όποια στοιχεία υπάρχουν στην πίσω πλευρά τους ή από τον χαρακτήρα της εκτυπώσεως και του θέματος.

Σας ευχόμαστε να απολαύσετε το μέσον που σας προσφέρουμε για να ταξιδέψετε πίσω στον χρόνο και μέσα από τις μοναδικά αποτυπωμένες εικόνες του παρελθόντος να νοσταλγήσετε, να θυμηθείτε, να συγκρίνετε, να ψάξετε, να συγκινηθείτε, να αναγνωρίσετε και να σκεφθείτε με ποιόν τρόπο μπορούμε εμείς να εναισθητοποιήσουμε τις μελλοντικές γενιές, για να τους δημιουργήσουμε την επιθυμία να αναδείξουν και εκείνοι, χωρίς ενδοιασμούς, το παρελθόν τους.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τη Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Δήμου Εξωμβούργου Τήνου για την αξιοποίηση του υλικού και της πολύχρονης μελέτης μας. Επίσης, ευχαριστούμε τους απόγονους των πρώτων Τηνιακών εκδοτών, αδελφών Ι. Κρικελλή και Γεωργίου Ορειάνου για τις πληροφορίες που μας έδωσαν, την Μοναχή Ιουλιανή, Ηγουμένη της Ιεράς Μονής Κεχροβουνίου Τήνου, τον εκδότη Στρατή Γ. Φιλιππότη, τον συγγραφέα Μιχάλη Λιαρούτσο και τον φωτογράφο Πώργο Π. Βιδάλη για το υλικό των καρτ ποστάλ που μας παραχώρησαν κάνοντας το έργο μας πληρέστερο.

*Κωνσταντίνος Π. Καλαϊτζίδης
Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης*

Οι εκδότες των ταχυδρομικών καρτών - καρτ ποστάλ της Τήνου

Καρτ ποστάλ με θέματα από την Τήνο εξέδωσαν μεταξύ των ετών 1899 και 1970 πολλοί Έλληνες και ξένοι εκδότες, οι οποίοι παρατίθενται στον κατάλογο που ακολουθεί με κάποια σχετική χρονολογική σειρά. Η χρονολογική αυτή ταξινόμηση προκύπτει από στοιχεία ιστορικά, βιογραφικά των εκδοτών, από τις ταχυδρομικές σφραγίδες (σήμαντρα) και από τα κείμενα και τα στοιχεία των αποστολέων.

Αναλυτικά:

1. Rudolf Rohrer, Photograph, Athen, Άγνωστος εκδότης του οποίου τα καρτ ποστάλ με θέμα την πόλη της Τήνου και υπότιτλο «ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΤΗΣ ΤΗΝΟΥ» ανήκει στους προδρόμους των Ελληνικών καρτ ποστάλ. Χαρακτηριστικό αυτών των καρτών είναι η καθαρή πίσω πλευρά τους χωρίς τυπωμένες γραμμές και χωρίς τις ενδείξεις ότι πρόκειται για κάρτες ταχυδρόμησης. Κυκλοφόρησαν πριν από το 1900. Το συγκεκριμένο θέμα είναι άγνωστου έως σήμερα φωτογράφου, γνωρίζουμε όμως ότι εκτυπώθηκε στο περίφημο κατάστημα του Bruckmann στο Μόναχο της Γερμανίας.

2. Μάρκος Ιωάννου Κρικελλής και Αδελφοί Ι. Κρικελλή. Το 1890 ο Μάρκος Ι. Κρικελλής, πρώτος Τηνιακός εκδότης καρτ ποστάλ, ίδρυσε το βιβλιοχαρτοπωλείο ΚΡΙΚΕΛΛΗ. Διετέλεσε πρόεδρος του Ιερού Ιδρύματος Ευαγγελιστρίας Τήνου καθώς επίσης εκδότης και διευθυντής της εφημερίδας «ΠΡΟΟΔΟΣ». Γύρω στα 1900 προσκάλεσε δύο Γερμανούς φωτογράφους των οποίων τα ονόματα δεν διασώζονται, οι οποίοι ανέλαβαν και πραγματοποίησαν την φωτογράφιση όλων των κατοικημένων χωριών του νησιού. Με συνθήκες αντίξοες για την εποχή, δύσβατα μονοπάτια, μακρινές αποστάσεις, δύσκολα μεταφερόμενο φωτογραφικό εξοπλισμό, αλλά και συνθήκες ημέρας που δεν ευνοούσαν πάντα την επιθυμητή φωτογράφιση, κατάφεραν να φέρουν σε πέρας το έργο και να μας αφήσουν εικόνες που καταγράφουν ένα κομμάτι της νεότερης ιστορίας του νησιού ενώ παράλληλα μας δημιουργούν μνήμες και γνώση για γενιές που προηγήθηκαν και έζησαν σ' αυτό τον τόπο. Η εκτύπωση αυτών των καρτών έγινε στην Γερμανία, πιθανότατα στο τυπογραφείο Purger & Co, Munchen. Αρκετές κάρτες τυπώθηκαν χρωμολιθογραφικές για λόγους πιθανόν καλαισθησίας, αλλά και εμπορικότητας αφού η εποχή συμπίπτει με την παγκόσμια έξαρση της έκδοσης, αλλά και ζήτησης των καρτ ποστάλ και ο ανταγωνισμός είχε ξεκινήσει. Στην πίσω πλευρά των χρωμολιθογραφικών καρτών τυπώθηκαν τα στοιχεία:

*ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ - CARTE POSTALE - POSTKARTE
Ed.Papeterie A. ΚΡΙΚΕΛΛΗ ΤΙΝΟΣ, (Grece).*

Άλλες κάρτες τυπώθηκαν ασπρόμαυρες αριθμημένες, με χωριά διαφορετικά των χρωμολιθογραφικών καρτών, όπου στην πίσω πλευρά τους αναγράφονται τα στοιχεία:

ΕΛΛΑΣ - GRECE CARTE POSTALE - ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΡΙΚΕΛΛΗ - ΤΗΝΟΣ.

Λίγο αργότερα εμφανίζονται οι καφέ (σέπια) κάρτες με χωριά διαφορετικά των χρωμολιθογραφικών, αλλά και των ασπρόμαυρων καρτών, οι οποίες δεν αναγράφουν κανένα στοιχείο για τον εκδότη τους και καμία περιγραφή του σκοπού που εξυπηρετούν. Επίσης η ποιότητα του χαρτιού και της εκτύπωσής τους είναι τελείως διαφορετική από τις προαναφερόμενες εκδόσεις.

Υποθέτουμε, ότι και αυτή είναι έκδοση του βιβλιοχαρτοπωλείου ΚΡΙΚΕΛΛΗ, η οποία ολοκληρώνει την προσπάθεια έκδοσης όλων των χωριών της Τήνου. Αμφισβητούμενο όμως είναι, αν οι φωτογραφίες και η εκτύπωσή τους ανήκουν στους Γερμανούς φωτογράφους ή χρησιμοποιήθηκαν κλισέ από άλλους φωτογράφους της εποχής.

Ταυτόχρονα με τις εκδόσεις των χωριών συναντάμε τις πρώτες απόψεις της πόλης της Τήνου, χρωμολιθογραφικές και αριθμημένες με τα εξής στοιχεία:

*ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΡΙΚΕΛΛΗ. ΤΗΝΟΣ - ΤΙΝΟΣ.
ΕΛΛΑΣ - GRECE CARTE POSTALE Purger & Co, Munchen, photochromiekarte No...*

και άλλες εκδόσεις με στοιχεία:

ΕΛΛΑΣ - GRECE ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ CARTE POSTALE No...

χωρίς την αναγραφή του εκδότη. Εδώ αξίζει να αναφέρουμε και την έκδοση της πρώτης καταπληκτικής διπλής κάρτας - πανοράματος, επίσης χρωμολιθογραφικής, με θέμα την άποψη της πόλης της Τήνου και το λιμάνι με τα πλοία της εποχής να αποβιβάζουν και να επιβιβάζουν με βάρκες τους επιβάτες τους. Η πίσω πλευρά της κάρτας πανοράματος φέρει τα ίδια στοιχεία με τα χρωμολιθογραφικά χωριά.

Συναντήσαμε στις 11 Αυγούστου 2005 τον Σταμάτη (Τάκη) Ιωάννου Κρικελλή, εγγονό του Μάρκου Ι. Κρικελλή και προσπαθήσαμε να μάθουμε περισσότερα γι' αυτές τις σημαντικές πρωτοπόρες εκδόσεις καρτ ποστάλ Τήνου της επιχείρησης Κρικελλή. Ο Τάκης Κρικελλής τονίζει την ποιότητα δουλειάς των πρώτων εκδόσεων, την καλλιτεχνική αξία των φωτογραφιών, το εξαιρετικό χαρτί, την ποιότητα εκτύπωσης, αλλά και την τάξη και την προστασία των καρτών στην συσκευασία τους για την ασφαλή μεταφορά τους από την Γερμανία στην Τήνο. Θυμάται χαρακτηριστικά ότι ανάμεσα σε όλες τις κάρτες υπήρχε χαρτί σαν τσιγαρόχαρτο που τις κρατούσε ανέπαφες και ακέραιες στην μεταφορά τους. Εκφράζει επίσης την αναπάντητη απορία, γιατί ο Μάρκος Ι. Κρικελλής με τους Γερμανούς φωτογράφους δεν ασχολήθηκαν και δεν εξέδωσαν παράλληλα με τα χωριά και τις απόψεις της πόλης, θέματα με αναφορά στον Ιερό Ναό της Ευαγγελιστρίας.

Για την εμπορική επωνυμία Αδελφοί Ι. Κρικελλή που αναγράφεται στις περισσότερες κάρτες της επιχείρησης την πρώτη εποχή των εκδόσεων, ο Τάκης Κρικελλής μας ανέφερε ότι για κάποιο χρονικό διάστημα συμμετείχε στην επιχείρηση ο Ιωάννης Ι. Κρικελλής, αδερφός του Μάρκου Ι. Κρικελλή.

Ακολουθούν δεκάδες εκδόσεις με νέα φωτογραφικά κλισέ, πολλά δε από αυτά από τους πρωτοπόρους φωτογράφους της Τήνου, τους αδερφούς Κολιού, οι οποίοι ξεκίνησαν από την γενέτειρά τους τουρκοκρατούμενη Θεσπρωτία και εγκαταστάθηκαν στο νησί την δεκαετία του 1890, όπου και άνοιξαν το φωτογραφείο τους με την επωνυμία «ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΟΛΙΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ». Σχεδόν όλα τα επόμενα θέματα καρτ ποστάλ της επιχείρησης εκδόθηκαν ασπρόμαυρα, αρκετά δε εξ αυτών σε κακή ποιότητα χαρτιών με λευκό ή κίτρινο χρώμα και μέτριες ποιότητες εκτύπωσης. Είναι μεγάλος και άγνωστος ο αριθμός των καρτών που εκδόθηκαν κάτω από τις επωνυμίες Μ. Ι. Κρικελλής και Αδελφοί Ι. Κρικελλή.

Το όνομα του Μ. Ι. Κρικελλή και η εταιρική τους επωνυμία Αδελφοί Ι. Κρικελλή εμφανίζονται στις κάρτες άλλοτε Ελληνικά και άλλοτε Γαλλικά. Π.χ.:

- ΕΛΛΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ Έκδ. Μ. Κρικελλής - Τήνος.

*- ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ Post card - Carte - Postale - Postkarte
Union Postale Universelle Εκδόται Αδελφοί Κρικελλή.*

- ΕΛΛΑΣ - GRECE CARTE POSTALE Εκδ. Αδελφοί Κρικελή - Τήνος.

- ΕΛΛΑΣ - GRECE ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
CARTE POSTALE

Union universelles de Postes

Έκδοσις Αδελφών Ι. Κρικελλή. - J. Cricelli Freres – Tinos

- ΕΛΛΑΣ - GRECE ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ UNION POSTALE UNIVERSELLE
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ CARTE POSTALE
Έκδοσις Αδελφών Κρικελλή - Edition Crikelli Freres.

Επί της πλευράς ταύτης γράφεται μόνον η διεύθυνσις.
Cote reserve a l' adresse.

- ΕΛΛΑΣ - GRECE ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ Έκδοσις Μ. Κρικελλή - Τήνος
Χαρτοπωλείον Αδελφών Κρικελλή - Τήνος

- ΕΛΛΑΣ (GRECE) CARTE POSTALE Έκδ. Αδελφοί Κρικελή - Τήνος
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ

Post card - Carte - Postale - Postkarte

Union Postale Universelle

Εκδότης, Αδελφοί Ι. Κρικελλή εν Τήνω

Editeurs J. Crikellis Freres de Tinos (Grece)

- Edition M. Krikelis & Fils , Tinos, Grece

- Edition Krikeli Freres a Tinos

- ΕΛΛΑΣ - GRECE Carte Postale A. B. Paschas, Patras - A. B. Πάσχας
Χαρτοπωλείον Αδελφών Κρικελλή.

Η τελευταία αναφερόμενη σήμανση αφορά μία μοναδική διπλή κάρτα - πανόραμα, με θέμα την άποψη του λιμανιού της Τήνου γύρω στα 1899. Εκδόθηκε για λογαριασμό του χαρτοπωλείου Κρικελλή από τον Πατρινό εκδότη, Ανδρέα Πάσχα, έναν από τους σημαντικότερους και μεγαλύτερους εκδότες καρτ ποστάλ της Πάτρας, αλλά και πολλών άλλων πόλεων της Ελλάδας. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι οι Αδελφοί Ι. Κρικελλή εκτύπωσαν μεγάλο αριθμό καρτ-ποστάλ στον Ανδρέα Πάσχα και πιθανόν αυτός να είναι ο λόγος που ο Πατρινός εκδότης ασχολήθηκε εκδοτικά με την Τήνο, τυπώνοντας μεγάλη σειρά δικών του καρτών με θέματα από το νησί που θυμίζουν τις εκδόσεις Κρικελλή.

3. Γεώργιος Μ. Ορειάνος. Ο δεύτερος Τηνιακός εκδότης, ο οποίος σύμφωνα με τις ταχυδρομικές σφραγίδες (σήμαντρα) και τα κείμενα των αποστολών που βρέθηκαν σε κάρτες του, δραστηριοποιήθηκε με τις περιορισμένες εκδόσεις του των Τηνιακών καρτ ποστάλ ανάμεσα στα 1905 και 1930. Κατάγεται από Κωνσταντινούπολη και Αίγυπτο, από οικογένεια πλούσιων γονέων. Είναι χαρακτηριστικό το παρατσούκλι της μητέρας του, ντουβλέδενα, που δηλώνει μεγάλη περιουσία. Σύζυγός του ήταν η Αντωνία Χαρβαλιά από την νήσο Τζιά. Ο Γεώργιος Ορειάνος διατηρούσε βιβλιοχαρτοπωλείο στην οδό Ευαγγελιστρίας αριθμός 30. Από τα μέχρι σήμερα γνωστά καρτ ποστάλ των εκδόσεών του, φαίνεται, ότι χρησιμοποίησε ίδια φωτογραφικά κλισέ με τους υπολοίπους εκδότες της εποχής, όπως είναι οι Τηνιακοί Αδελφοί Ι. Κρικελλή, ο Συριανός Φραγκούλης Ε. Καλουτάς, μόνος του και αργότερα μαζί με τον Αριστείδη Τιμ. Τσιροπινά, ο Πατρινός Ανδρέας Β. Πάσχας και ο Συριανός Ηλίας Κ. Κυριαζόπουλος. Βεβαίως και αυτός

δεν μένει ανεπηρέαστος από την βιασύνη των εκδόσεων που χαρακτήριζε την εποχή, με αποτέλεσμα ένα χαρακτηριστικό θέμα πανήγυρης της Τήνου να το εκδίδει με δύο διαφορετικούς υπότιτλους: Πανήγυρις Τήνου 25ης Μαρτίου και Πανήγυρις 15 Αυγούστου εν Τήνω.

Ξεχωρίζει ως θέμα του, μία μοναδική κάρτα με τον υπότιτλο «Η θαυματουργός Εικών Ευαγγελιστριάς Μεταφερομένη εις Ατμόπλοιον δι' Αγιασμόν» Εκδότης Γ. Ορειάνος. Με το ίδιο φωτογραφικό θέμα δεν έχει βρεθεί μέχρι σήμερα καρτ ποστάλ άλλου εκδότη.

Άξιο επίσης αναφοράς είναι το θέμα του, «Νέα συνοικία πόλης Τήνου» Εκδότης Γ. Ορειάνος, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και ο ίδιος ο εκδότης, φωτογραφημένος με την εγγονή του Μαρίκα ή Μαρικάκι όπως την αποκαλούσαν τότε στην οικογένεια, σήμερα ογδόντα έξι ετών.

Παιδιά του Γ. Ορειάνου ήταν ο Βαγγέλης, πιθανότατα ο πρώτος ζαχαροπλάστης της Τήνου με επαγγελματική στέγη στο σημερινό φαρμακείο Κρικελλή, ο Στράτος, στρατιωτικός που έφερνε συχνά αγήματα τιμών στις μεγάλες εορτές της Μεγαλόχαρης και τέσσερις κόρες. Η Μαρία, σύζυγος Πάννη Βουγιουκλή, η Μαργαρίτα Κοντομήτρου, σύζυγος στρατιωτικού που έζησε στην Λαμία, η Αικατερίνη, σύζυγος του Συριανού δάσκαλου Βάλλα και μητέρα της Μαρίκας που φωτογραφήθηκε με τον παππού της στην κάρτα «Νέα συνοικία πόλης Τήνου» και η Ειρήνη, σύζυγος του παντοπώλη Μανώλη Τζεπαπαδάκη.

Το όνομά του εμφανίζεται στις κάρτες άλλοτε Ελληνικά και άλλοτε Γαλλικά. Π.χ. Έκδοσις Γ. Μ. Ορειάνου, Edit. Georges Orianos - Tinos, Editeur Geo. Orianos - Tinos (Grece). Στην έρευνά μας ανακαλύψαμε έκδοση καρτ-ποστάλ μεγάλων διαστάσεων (28x18,5 εκατ.) πιθανόν για τοποθέτησή τους σε σχολεία, καφενεία ή δημόσια κτήρια.

4. Ηλίας Κυριαζή Κυριαζόπουλος. Ο Ηλίας Κυριαζόπουλος (Δημητσάνα 1864 - Ερμούπολη 21 Νοεμβρίου 1916), διατηρούσε βιβλιοχαρτοπωλείο και πρακτορείο εφημερίδων στο κέντρο της Ερμούπολης, γωνία Ερμού και Σταματίου Πρωΐου, απέναντι σχεδόν από το φαρμακείο Μακριδάκη. Το όνομά του εμφανίζεται στις κάρτες άλλοτε Ελληνικά και άλλοτε Γαλλικά. “Edition E.Kyriazopoulos, Syra” ή “Έκδοσις Η. Κυριαζόπουλου, Σύρος” ή “ Εκδότης Ηλίας Κυριαζόπουλος, Σύρος” ή “Edition E. Kyriazopoulos, Syra. Nachdruck Verboten” «Απαγορεύεται η ανατύπωση», που αποτελεί ίσως από τις πρώτες προσπάθειες κατοχύρωσης των δικαιωμάτων στο χώρο των Ελληνικών καρτ ποστάλ. Η εκδοτική του δραστηριότητα σταμάτησε με τον πρόωρο θάνατό του. Τα στοιχεία για τον εκδότη Ηλία Κ. Κυριαζόπουλο καθώς και αρκετά στοιχεία για τους εκδότες Φραγκούλη Ε. Καλουτά και Αριστεΐδη Τ. Τσιροπινά που ακολουθούν, αντλήθηκαν από το λεύκωμα του Μάνου Ελευθερίου “Ενθύμιον Σύρου”, Αθήνα 1993.

5. Φραγκούλης Ευαγγέλου Καλουτάς. Ο Φραγκούλης Καλουτάς (Ερμούπολη 1887 - 7 Μαρτίου 1952). Το όνομα του, άλλοτε Ελληνικά και άλλοτε Γαλλικά. Π.χ. “Έκδοσις Φρ. Καλουτά, Σύρος (Grece)” ή “Fr. Caloutas a Syra (Grece)” ή “Edition Fr. Caloutas, Papeterie a Syra (Grece)” ή “Edition du Bazar Francais (Francois Caloutas - Syra)” ή “Ed. Papeterie F. Caloutas, Syra (Grece)” ή “Edition Francois E. Caloutas, Syra”. Τυπογράφοι οι “Levy Fils & Cie, Paris”. Γύρω στα 1908, ακολουθώντας το παράδειγμα του Ηλία Κυριαζόπουλου, θα τυπώσει κι αυτός στις κάρτες του “Brillantam Gesetzlich Geschutzt” (Νόμω προστατευόμενη) και αργότερα “Brillantam Depose”. Η φίρμα του Καλουτά υπήρχε και ανθούσε στην Ερμούπολη μέχρι τα τελευταία χρόνια. Θεωρείται ανάμεσα στους δέκα μεγαλύτερους εκδότες καρτ ποστάλ της Ελλάδας. Εξέδωσε κάρτες Σύρου, Τήνου, Σίφνου, Σέριφου, Μήλου, Άνδρου, Σαντορίνης κ.ά. Είναι άγνωστος ο ακριβής αριθμός καρτών του και σίγουρα είναι πολύ μεγάλος, αν αναλογιστεί κανείς και τις κατοπινές του εκδόσεις, όταν η φίρμα έγινε «Καλουτάς & Τσιροπινάς». Ο Συριανός εκδότης, που η εμπορική του δραστηριότητα άρχισε μόλις στα δεκαπέντε χρόνια του, την 29η Οκτωβρίου 1902 στην οδό Θεάτρου, δεν περιορίστηκε στα καθιερωμένα μεγέθη των 9x14 εκατ. Μόνος του και αργότερα μαζί με τον Τσιροπινά,

ακολουθώντας την παγκόσμια μόδα, το παράδειγμα του αντιπάλου του Συριανού εκδότη Ηλία Κυριαζόπουλου και ιδίως των εκδοτών Πάλλη & Κοτζιά, κυκλοφόρησε κι εκείνος δίπτυχα και τρίπτυχα με θέματα από την Σύρο και την Τήνο και το σημαντικότερο, τετράπτυχο(!), με θέμα την άποψη του λιμανιού και της πόλης της Τήνου. Το σπουδαίο σ' αυτή την πανοραμική εικόνα είναι ότι ο φωτογράφος χωρίς να διαθέτει τον σημερινό ευρυγώνιο φακό, κατόρθωσε από την θέση όπου βρίσκονταν να συμπεριλάβει σε μία λήψη όλη σχεδόν την πόλη της Τήνου.

6. Πάλλης και Κοτζιάς. Οι γνωστότατοι έμποροι χαρτικών της Αθήνας, Πάλλης και Κοτζιάς, διάσημοι εκδότες κάρτ ποστάλ, που τους χρωστάμε μοναδικά φωτογραφικά κλισέ της Τήνου. Κι αυτοί, δυστυχώς, κυκλοφόρησαν περιορισμένο αριθμό καρτών για το νησί. Υπογράφουν «P. & C. Athens» ή «Pallis & Cotzias, Athenes». Έχουν εκδώσει θέματα της Τήνου και για λογαριασμό του Συριανού εκδότη Η. Κυριαζόπουλου.

7. Γ. Α. Αλεξάκης. Με περιορισμένο αριθμό καρτών.

8. Δ. Μπήτσος. Ο εκδότης Δ. Μπήτσος ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ, που αναγράφει επίσης «ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ» με περιορισμένο αριθμό καρτών.

9. Φραγκούλης Ευαγγέλου Καλουτάς και Αριστείδης Τιμολέοντος Τσιροπινάς. (Ερμούπολη 1887 - Δεκέμβριος 1947), που συνέπραξαν στην έκδοση κάρτ ποστάλ από το 1923 έως τον θάνατο του Τσιροπινά, με την υπογραφή «Καλουτάς & Τσιροπινάς, Σύρος». Εκτύπωσαν πλήθος ασπρόμαυρων καρτών με τοπία της Σύρου, της Τήνου, της Μυκόνου, της Πάρου, της Σίφνου, της Σαντορίνης, της Σέριφου, της Δήλου, της Σάμου, της Κύμης, της Λάρισας, του Πόρου, της Χίου, του Ρεθύμνου, των Χανίων, του Ηρακλείου, της Μυτιλήνης, ίσως και άλλων πόλεων. Στην έρευνά μας ανακαλύψαμε έκδοση καρτ-ποστάλ μεγάλων διαστάσεων (28x19 εκατ.), για την τοποθέτησή τους σε σχολεία, καφενεία και δημόσια κτήρια.

10. Ανδρέας Β. Πάσχας. Ο μεγαλύτερος Πατρινός εκδότης καρτ ποστάλ που ασχολήθηκε κυρίως με την Πάτρα, αλλά και με αρκετά μέρη της Ελλάδος, συμπεριλαμβανομένης της Τήνου. Δυστυχώς δεν γνωρίζουμε πολλά για την ζωή του και την επαγγελματική του δραστηριότητα. Από τις πολλές ταχυδρομημένες κάρτες του με θέματα της Τήνου, συμπεραίνουμε ότι η εμπορική του δράση περιορίζεται ανάμεσα στα έτη 1900 έως 1920. Χαρακτηριστικές είναι οι εκδόσεις των καρτών του με ανάγλυφη κορνίζα, ενώ ασχολήθηκε και εξέδωσε καταπληκτικές επιχρωματισμένες κάρτ ποστάλ με θέματα από τις θρησκευτικές εκδηλώσεις στην Τήνο, τον Ναό της Ευαγγελιστρίας, αλλά και κάποιες χρωμολιθογραφικές κάρτες που απεικονίζουν χωριά του νησιού. Χρησιμοποίησε γνωστά φωτογραφικά κλισέ, ίδια με τους συγχρόνους του άλλους εκδότες με εξαίρεση ενός, με θέμα, "*Πανήγυρις Ευαγγελιστρίας εν Τήνω. Fete publique d' Evangelistria (Ste Vierge) a Tinos*". Στο τυπογραφείο του εκδόθηκαν πολλές καρτ-ποστάλ της Τήνου για λογαριασμό των Αδελφών Ι. Κρικελλή.

11. STA Με κεφαλαία χωρίς άλλη ένδειξη.

12. Α. Γκινάκος και Γ. Μαργαρίτης, που αναγράφουν στις κάρτες τους με μπλε χαρακτήρες γραμμάτων «ΕΚΔΟΣΙΣ ΦΩΤΟΤΥΠΕΙΟΥ Α. ΓΚΙΝΑΚΟΥ - Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ, ΣΤΟΑ ΣΥΓΓΡΟΥ 6, ΑΘΗΝΑΙ» και επίσης τις ενδείξεις «ΕΛΛΑΣ, CARTE POSTALE, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - INDUSTRIE HELLENIQUE», ενώ με μπορντώ και πράσινους χαρακτήρες «ΦΩΤΟΤΥΠΕΙΟΝ Α. ΓΚΙΝΑΚΟΥ - Γ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ, ΣΤΟΑ ΣΥΓΓΡΟΥ 6 ΑΘΗΝΑΙ» καθώς και «ΕΛΛΑΣ, ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ, Postcard-Carte Postale-Postkarte, Union postale universale, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ - MADE IN GREECE. Σύμφωνα με κάποιες σφραγίδες-σήμαντρα ταχυδρόμησης συγκεκριμένων καρτών, θα πρέπει να εκδόθηκαν την δεκαετία 1930, με αρίθμηση ή χωρίς αρίθμηση ή ακόμη με μοναδική ένδειξη CARTE POSTALE.

13. Νικόλαος Κουρτίδης “Nicourt”. Ο Νικόλαος Κουρτίδης με τις φίρμες “Edition Nicourt ATHENS Reproduction interdite” και “Edition N. Kourtides, Athens Reproduction Interdite”, είναι ο εκδότης με τα περισσότερα καρτ ποστάλ στην Ελλάδα. Τα θέματά του είναι κυρίως απόψεις από διάφορα μέρη της Ελλάδας σε μία εποχή που η ασπρόμαυρη φωτογραφία είχε φτάσει στο απόγειό της. Τα τυπώματά του είναι πολύ καθαρά και προέρχονται από ωραίες φωτογραφικές απόψεις αποκλειστικά της ελληνικής περιφέρειας. Η αρίθμηση των καρτ ποστάλ του ξεκινά από το Νο 1 και φτάνει μέχρι περίπου το Νο 1100. Δραστηριοποιήθηκε στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1930 (1935-1940).

14. Phototypie T. OLIVE 12, Rue Forest Marseille. Σειρά καρτ ποστάλ στα οποία απεικονίζονται λιθογραφίες με ενδυμασίες από διάφορα μέρη της Ελλάδος. Σημειώνεται επίσης η χρονολογία έκδοσης του πρωτότυπου.

15. NELS Ern.Thill, Bruxelles, με επιπλέον ένδειξη, Imprime en Belgique. Τα θέματα αφορούν την Γαλλική σχολή των Ουρσουλινών στα Λουτρά της Τήνου.

16. Ιωάννης Μάρκου Κρικελλής. Διαδέχτηκε τον πατέρα του Μάρκο και ουσιαστικά αποτελεί την δεύτερη γενιά στην επιχείρηση ΚΡΙΚΕΛΛΗΣ. Βελτίωσε το βιβλιοχαρτοπωλείο και οργάνωσε το πρακτορείο διανομής τύπου στο νησί. Παράλληλα υπήρξε ανταποκριτής της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας και διέτελε, όπως και ο πατέρας του, πρόεδρος του Ιερού Ιδρύματος Ευαγγελιστρίας Τήνου για εννέα συνεχή έτη. Ασχολήθηκε και επέκτεινε τις εκδόσεις καρτ ποστάλ Τήνου. Χρησιμοποίησε δύο μεγάλους μεταπολεμικούς φωτογράφους της Ελλάδος, τον Σπύρο Μελετζή και τον Κ. Παπαχατζιδάκη. Έτσι εμπλούτισε τις εκδόσεις του με νεότερα θέματα και νέες εκτυπώσεις. Είναι άγνωστος ο αριθμός των καρτών που εξέδωσε.

17. “ΔΕΛΤΑ” Εμμ. Σ. Διακάκης, Αδριανού 35 Αθήναι. Μεγάλος εκδότης με δραστηριοποίηση σε όλη την Ελλάδα. Εξέδωσε καρτ-ποσταλ με καταπληκτικές ασπρόμαυρες φωτογραφικές απόψεις της Τήνου την δεκαετία 1930. Οι κάρτες του αναγράφουν την φirma “ΔΕΛΤΑ”. Εξέδωσε επίσης, τα ίδια φωτογραφικά θέματα της Τήνου και για λογαριασμό των περισσότερων τοπικών εμπόρων της εποχής, όπως οι: Ιωάννης Δ. Βουγιουκλής, Μαίρη Μπιμπίρη, Σωκράτης Μπιμπίρης, Γεώργιος Μπον, Μάρκος Κρικελλής & Υιός, Ιωάννης Κρικελλής, Λεωνίδας Κουμπιάς, με την ένδειξη, copyright by: «ΔΕΛΤΑ». Συνέχισε την λειτουργία της εταιρείας “ΔΕΛΤΑ” και στους νεότερους χρόνους κυρίως την δεκαετία 1960.

Τέλος, επιλέξαμε να μην αναφερθούμε αναλυτικά στους εκδότες των νεότερων έγχρωμων καρτ ποστάλ περιόδου 1955-1970. Συμπεριλάβαμε όμως τα αντιπροσωπευτικότερα από τα θέματά τους και τα παρουσιάζουμε στην τελευταία ενότητα του λευκώματος για να συνδέσουμε το απώτερο παρελθόν με την Τήνο των παιδικών μας χρόνων. Ίσως έτσι μας δίνεται η ευκαιρία μέσα από την εξέλιξη του τοπίου, την πολεοδομική ανάπτυξη και την μεταμόρφωση της πόλης, να κάνουμε την αυτοκριτική μας.

*Κωνσταντίνος Π. Καλαϊτζίδης
Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης*

Βιβλιογραφία

- Μάνος Ελευθερίου, “ενθύμιον Σύρου”, εκδόσεις “Γνώση”, 1993
“Τήνος, το νησί της Μεγαλόχαρης”, εκδόσεις “Μ. Πεχλιβανίδη & Σια”
Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης, “Ιερά Μονή Κεχροβουνίου Τήνου”, εκδόσεις “Ιερά Μονή Κεχροβουνίου Τήνου”, 2000
Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης, “η Τήνος του χθες και του σήμερα”, εκδόσεις “ΠΗΓΕΤ”, 2000
Νίκος Μολόχας, “Καρτ ποστάλ Πάτρας”, εκδόσεις “Συλλογές”, Αργύρης Α. Βουρνάς
Βέρα Α. Παπαδάκη, “Αιγαίο, εικόνα και ποίηση”, εκδόσεις “Τροχαλία”, 2001
Μάνος Στεφανίδης - Αριστείδης Χ. Κοντογεώργης, “Η αφύπνιση”, εκδόσεις “Ίδρυμα Τηνιακού Πολιτισμού”, 2006
Στρατής Γ. Φιλιππότης, “Ενθυμού...” εκδόσεις “Ερίνη”, 2001
Στρατής Γ. Φιλιππότης, “Η Τήνος του μεσοπολέμου”, εκδόσεις “Ερίνη”, 1992

Κωνσταντίνος Παύλου Καλαϊτζίδης

Γεννήθηκε στην Αθήνα και έζησε τα παιδικά του χρόνια στο Μουντάδο της Τήνου απ' όπου και κατάγεται η μητέρα του Ζαχαρούλα Στ. Γιαγιά. Ο πατέρας του Παύλος κατάγεται από τον Πόντο.

Σπούδασε Marketing και Sales Administration. Είναι στέλεχος για 27 χρόνια στην Εταιρεία NOTOS COM ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΑΕΒΕ με αντικείμενο την πώληση και διανομή επωνύμων ρούχων στην Ελλάδα. Ασχολείται συστηματικά με την συλλογή, την έρευνα, την καταγραφή και την μελέτη έντυπου υλικού, χαρακτηριστικών, χαρτών και φωτογραφιών που αφορούν την Τήνο και την ιστορία της.

Στα τέλη του 2006, πρότεινε στον εκδότη Στρατή Γ. Φιλιππότη, την επανέκδοση ενός μοναδικού και σπάνιου βιβλίου από τη συλλογή του, με τον τίτλο "η νήσος Τήνος", του Αλεξίου Ντε Βαλόν, έκδοση 1878. Με δικό του πρόλογο και με την προσθήκη σημαντικού αριθμού από γκραβούρες της συλλογής του, συμμετείχε στην επανέκδοση του βιβλίου, που φέρει τον ομώνυμο τίτλο και εκδόθηκε το Πάσχα του 2007 από τις εκδόσεις EPINNH.

Αριστείδης Χαραλάμπους Κοντογεώργης

Γεννήθηκε στην Τήνο. Σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών του Northern Illinois University στις Η.Π.Α., όπου και απέκτησε πτυχία Καλών Τεχνών, Ιστορίας της Τέχνης και Πολιτικών Επιστημών.

Έχει πραγματοποιήσει εικοσιπέντε ατομικές εκθέσεις φωτογραφίας στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει δεκάδες συμμετοχές σε ομαδικές εκθέσεις στο εξωτερικό στο πλαίσιο διεθνών ανταλλαγών και φεστιβάλ.

Έχουν εκδοθεί δεκαπέντε βιβλία και λευκώματά του και έχει συγγράψει πολυάριθμα άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά.

Είναι Επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Φωτογραφίας και Οπτικοακουστικών Τεχνών της Σχολής Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών του ΤΕΙ Αθήνας.

Είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος, καθώς και πρόεδρος του Δ.Σ. της Ελληνικής Φωτογραφικής Εταιρείας.